

Auditteam Voetbal en Veiligheid

Als de rook is opgetrokken

Een onderzoek naar vuurwerk in het betaald voetbal

Samenvatting

Over het Auditteam Voetbal en Veiligheid

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid is een onafhankelijk samenwerkingsverband in Nederland dat gemeenten, politie, Openbaar Ministerie, KNVB, betaald voetbalorganisaties en de rijksoverheid ondersteunt bij het versterken van veiligheid en openbare orde rondom het betaald voetbal. Vanuit deze onafhankelijke positie voert het Auditteam Voetbal en Veiligheid praktijkgericht onderzoek uit en adviseert het over actuele veiligheidsvraagstukken.

Aanleiding en opdracht

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid heeft onderzoek gedaan naar het illegale gebruik van vuurwerk in het Nederlandse betaald voetbal door supporters. De aanleiding is driedig namelijk het hardnekkige karakter van het probleem, de toenemende maatschappelijke aandacht voor de veiligheids- en gezondheidsrisico's van vuurwerk én de politieke discussie over een landelijk vuurwerkverbod. Ondanks eerdere afspraken tussen voetbalorganisaties, politie, gemeenten, het Openbaar Ministerie en de Rijksoverheid blijft illegaal vuurwerk een terugkerend fenomeen in en rondom stadions.

De centrale vraag van dit onderzoek luidt:

‘Wat is de aard, omvang en impact van het illegale gebruik van vuurwerk in het betaald voetbal en welke mogelijkheden zijn er – mede in het licht van veranderende wetgeving – om de negatieve effecten daarvan terug te dringen?’

Aanpak in het onderzoek

Het onderzoek combineert verschillende onderzoeksmethoden. Naast een uitgebreide nationale en internationale literatuurstudie zijn registraties geanalyseerd, vier praktijk-casussen onderzocht, observaties uitgevoerd en 51 respondenten uit twaalf publieke en private organisaties geïnterviewd. Daarnaast is gebruikgemaakt van een grootschalig supportersonderzoek onder ruim 22.000 supporters. Door deze combinatie van bronnen ontstaat een integraal beeld van zowel de aard van het vuurwerkgebruik als de achterliggende mechanismen en mogelijkheden voor een effectieve aanpak.

Belangrijkste bevindingen

Het onderzoek laat zien dat vuurwerk in het betaald voetbal een complex en hardnekkig veiligheidsvraagstuk is. In de afgelopen drie seizoenen is er gemiddeld sprake van één geregistreerd vuurwerkincident per drie wedstrijden. Hoewel het aantal geregistreerde incidenten de afgelopen jaren lijkt af te nemen, geeft de huidige registratiesystematiek slechts beperkt inzicht in de werkelijke omvang, ernst en impact van het probleem. Eén registratie kan immers betrekking hebben op zowel één rookpot als een grootschalige, zorgvuldig voorbereide pyro-actie.

Binnen delen van de supporterscultuur, met name onder ultragroepen en harde kernen, vormt vuurwerk een belangrijk onderdeel van identiteit, groepsvorming en beleving. Vuurwerkacties blijken vaak planmatig georganiseerd. Er is sprake van taakverdeling, gezamenlijke financiering, internationale inkoop, innovatieve smokkelmethoden en centrale aansturing tijdens wedstrijden. Sociale media spelen een belangrijke rol in voorbereiding, onderlinge competitie en zichtbaarheid.

Tegelijkertijd laat het onderzoek zien dat vuurwerk allang niet uitsluitend een sfeerinstrument is. Het veroorzaakt substantiële veiligheids- en gezondheidsrisico's voor supporters, stewards, spelers en hulpdiensten. Rookontwikkeling, brandgevaar, paniek, gehoorschade, ademhalingsproblemen en wedstrijdonderbrekingen behoren inmiddels tot de terugkerende gevolgen. Daarnaast wordt vuurwerk steeds vaker door supporters gebruikt tijdens ordeverstoringen en protestacties buiten het stadion waarbij bewust grenzen worden opgezocht.

Opvallend is dat een meerderheid van de Nederlandse supporters negatief staat tegenover het illegale gebruik van vuurwerk. 71% van hen wil liever op zoek naar alternatieve sfeeracties zoals het tonen van meer spandoeken, door de voetbalclubs georganiseerde vuurwerkshows, vlaggen, licht- of lasershows en (live)muziek en optredens.

Slechts een kwart beschouwt vuurwerk als sfeerverhogend, terwijl veel supporters juist wijzen op de veiligheids- en gezondheidsrisico's en de negatieve gevolgen voor hun club. Daarmee blijkt het beeld dat vuurwerk breed wordt gedragen binnen de supporterswereld onjuist.

Vuurwerk als breder maatschappelijk vraagstuk

Een belangrijke conclusie van het onderzoek is dat vuurwerk niet uitsluitend een voetbalprobleem is. De groepen die verantwoordelijk zijn voor grootschalige vuurwerkacties zijn vaak ook betrokken bij andere vormen van normoverschrijdend of strafbaar gedrag. Voetbal vormt daarmee regelmatig het podium waarop bredere maatschappelijke problematiek zichtbaar wordt. Het vraagstuk raakt aan openbare orde, groepsdynamiek, criminaliteit en maatschappelijke polarisatie en vraagt daarom om een integrale benadering waarin meerdere partners gezamenlijk optrekken.

Evaluatie van de huidige aanpak

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid concludeert dat veel elementen van een effectieve aanpak al jaren bekend zijn. In 2018 zijn hierover landelijke afspraken gemaakt. De belangrijkste tekortkoming ligt daarom niet in een gebrek aan plannen, maar in de uitvoering ervan. Eigenaarschap bleek onvoldoende belegd, afspraken werden niet consequent nagekomen en betrokken partijen spraken elkaar onvoldoende aan op hun verantwoordelijkheden. Daardoor is onvoldoende structurele vooruitgang geboekt.

Het onderzoek laat bovendien zien dat repressie alleen onvoldoende effectief is. De sterke culturele verankering van vuurwerk binnen bepaalde supportersgroepen vraagt om een bredere strategie waarin normstelling, preventie, communicatie, handhaving, technologische innovatie, opsporing en samenwerking elkaar versterken.

Aanbevelingen

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid pleit voor een duurzame, landelijke en integrale aanpak waarin alle betrokken partijen langdurig verantwoordelijkheid nemen. De belangrijkste aanbevelingen zijn:

- organiseer landelijke regie, monitoring en duidelijk eigenaarschap;
- verbeter de registratie van incidenten zodat niet alleen aantallen, maar ook impact en mate van georganiseerdheid zichtbaar worden;
- verhoog de pakkans door technologische innovatie, betere toegangscontroles en versterkte opsporing;
- richt interventies op verschillende doelgroepen binnen de supporterswereld;
- communiceer nadrukkelijker over de gezondheids- en veiligheidsrisico's van vuurwerk;
- combineer dialoog met supporters (over alternatieven) met consequente handhaving volgens het principe *high trust, high penalty*;
- benut het aankomende landelijke vuurwerkverbod als kans om te komen tot een eenduidige norm en consistente handhaving;
- beschouw illegaal vuurwerk nadrukkelijk als onderdeel van bredere veiligheids- en maatschappelijke vraagstukken.

Slotbeschouwing

Het onderzoek laat zien dat er geen eenvoudige oplossing bestaat voor het vuurwerk-vraagstuk in het betaald voetbal. De complexiteit van het probleem mag echter geen reden zijn voor vrijblijvendheid. De belangrijkste opgave ligt niet in het ontwikkelen van nieuwe plannen, maar in het langdurig en consequent uitvoeren van bestaande afspraken, het versterken van samenwerking en het gezamenlijk nemen van verantwoordelijkheid. Alleen een geïntegreerde aanpak waarin preventie, normstelling, opsporing en handhaving elkaar aanvullen, biedt perspectief op een structurele vermindering van het illegale gebruik van vuurwerk en op een veiliger, gastvrijer en toegankelijker betaald voetbal.

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid doet onderzoek naar geweld bij voetbal in Nederland. Ook adviseert het Auditteam organisaties over de aanpak van voetbalvandalisme en voetbalgeweld.

[Meer informatie >](#)

Colofon

In opdracht van
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Opmaak
Marcel Grotens

Foto
iStock.com

Als de rook is opgetrokken

Een onderzoek naar vuurwerk in het betaald voetbal
Samenvatting

© 2026, Auditteam Voetbal en Veiligheid